

Karta kompetencji dydaktycznych

w ramach Projektu „Nauczyciel obróbki mięsa w szkole XXI wieku”
DIAGNOZA „OUT”

Imię i Nazwisko: **Nauczyciel 10**
Grupa: **III**
Data diagnozy: **15-16 grudnia 2011**
Wynik testu z zakresu dydaktyki: **16 pkt.**

I. Wiedza z zakresu dydaktyki w poszczególnych obszarach

OBSZAR	niedostatecznie (ndst)	dostatecznie (dst)	dobrze (db)	bardzo dobrze (bdb)
Podstawy dydaktyki	☐	☒	☐	☐
Aktywne nauczanie i uczenie się	☐	☐	☒	☐
Motywacja do nauki	☒	☐	☐	☐
Ocenianie uczniów	☒	☐	☐	☐
Ewaluacja, autoewaluacja	☐	☒	☐	☐

KOMENTARZ:

Mocną stroną wiedzy dydaktycznej uczestnika projektu jest znajomość teorii dotyczącej aktywnego nauczania i uczenia się (rola nauczyciela, rodzaje metod aktywizujących, charakterystyka poszczególnych metod, typy uczących się, rodzaje ćwiczeń na lepszą koncentrację, style uczenia się). Dostatecznie należy ocenić poziom wiedzy nauczyciela dotyczący podstaw dydaktyki (rodzaje celów kształcenia, elementy programu nauczania, treści kształcenia, ogniwa procesu kształcenia, zasady kształcenia, metody kształcenia, ukryty program szkoły) oraz ewaluacji w szkole (etapy ewaluacji, czym jest autoewaluacja nauczyciela, formy autoewaluacji). Wiedza z zakresu motywacji do nauki (zasady skutecznej motywacji, rodzaje motywacji, czym jest klasa zorientowana na naukę) oraz oceniania uczniów (rodzaje oceniania szkolnego, techniki samooceny) niestety nie została opanowana przez uczestnika projektu.

II. Umiejętności

ZAKRES	nigdy (brak)	rzadko (dst)	często (db)	zawsze (bdb)
przedstawia cel i wartość lekcji, buduje strukturę	☐	☒	☐	☐
ukierunkowuje uczniów na nowy materiał	☐	☐	☐	☒
odwołuje się do wiedzy potocznej uczniów, emocji, uczuć, doświadczeń i zainteresowań	☒	☐	☐	☐
wywołuje motywację do nauki, mobilizuje do wysiłku, stosuje nagrody, pochwały	☐	☒	☐	☐
korzysta z pomocy dydaktycznych	☐	☐	☒	☐
skutecznie się komunikuje	☐	☐	☒	☐
prezentuje pozytywną mowę ciała	☐	☐	☐	☒
podaje przykłady	☐	☒	☐	☐
zadaje pytania, naprowadza	☐	☐	☒	☐
pyta o zrozumienie, wątpliwości, zachęca do zadawania pytań	☐	☐	☒	☐
nawiązuje do opanowanego materiału, np. z poprzednich zajęć	☐	☐	☐	☒
przestrzega struktury zajęć, systematyzuje, uogólnia, podsumowuje	☐	☐	☒	☐
utrzymuje czujność uczniów np. weryfikując zasady, prawa, stosując „przynęty”	☐	☒	☐	☐
uczy samodzielnego działania, myślenia, rozwiązywania problemów	☐	☒	☐	☐
zachęca do samodzielnego zdobywania wiedzy	☒	☐	☐	☐
wykorzystuje aktywne metody nauczania	☒	☐	☐	☐
konsekwentnie organizuje pracę w grupach, w parach	☐	☒	☐	☐
tworzy dobrą atmosferę	☐	☐	☒	☐

KOMENTARZ:

Analiza nagranej lekcji pozwoliła na określenie słabych i mocnych stron umiejętności dydaktycznych nauczyciela. Do tych najmocniejszych zaliczyć z pewnością należy: ukierunkowanie uczniów na nowy materiał, prezentowanie pozytywnej mowy ciała, nawiązanie do opanowanego materiału. Nauczyciel bardzo dokładnie, w przemyślany sposób wprowadził uczniów w szerszy kontekst prezentowanego tematu („Porozmawiajmy o drobiu...”, „Co to jest drób?”, „Do czego wykorzystuje się drób?”), bardzo czytelnie pokazywał w jaki sposób wykonać zaplanowaną potrawę, cały czas angażując się we wszystkie etapy realizowanych zajęć. N. Starał się także często pytać, nawiązywać do wiedzy jaką uczniowie powinni już posiadać („Jak należy to serwować?”, „Do czego wykorzystuje się drób?”).

Wysoko należy również ocenić korzystanie z pomocy dydaktycznych, komunikowanie się, zadawanie pytań i naprowadzanie, pytanie o zrozumienie i wątpliwości, przestrzeganie struktury zajęć oraz tworzenie dobrej atmosfery na zajęciach. Uczestnik projektu wprowadzając uczniów w temat zajęć, skorzystał z wcześniej przygotowanych pomocy dydaktycznych (plansza, tablica), zadawał dużą ilość pytań różnego rodzaju („Od czego zaczniemy?”, „Co to jest drób?”, „Co nam będzie potrzebne?”), sprawnie komunikując się z uczniami (czasami zdrabniając „mięsko, cebulka, ziemniaczki, suróweczka” i stosując powtórzenia „tak”). Analizowana lekcja była dobrze zorganizowana, posiadała wstęp i rozwinięcie, zabrakło jednak rzetelnego podsumowania. Atmosfera na zajęciach także należała do dobrych – uczniowie skupieni na wykonaniu potrawy ale swobodnie komunikując się ze sobą i nauczycielem (jeszcze lepiej byłoby gdyby zamienić formę zwracania się do uczniów „kolega, koleżanka” na bardziej bezpośrednią, imienną).

Nauczyciel starał się także czasami przedstawić cel lekcji (zapominając o jej wartości np. ekonomiczność takiej potrawy), wywołać motywacje do nauki („Tak, dobrze”, „Panowie odważnie”), podawać przykłady (potraw z drobiu), utrzymać czujność uczniów na lekcji („Co teraz nam będzie potrzebne?”, „A jakie mięso nadaje się do zmielenia?”), uczyć samodzielności w działaniu i myśleniu („Jaką zrobicie surówkę?”) oraz konsekwentnie organizować pracę uczniów w grupach (niestety często decydując za uczniów o podziale ról wewnątrz zespołu „To robi kolega z koleżanką a pani robi surówkę”).

Podczas prowadzenia tej lekcji zabrakło odwołania się do wiedzy potocznej uczniów, zachęty do samodzielnego zdobywania wiedzy oraz wykorzystania aktywnych metod nauczania.

Analizowana prezentacja również posiadała swoje mocne i słabe strony. Do tych najmocniejszych należało: ukierunkowanie słuchaczy na nowy materiał, mowa ciała (prezentacja produktów, czytelny pokaz), zadawanie pytań, również problemowych („Czy polędwicę na tatara należy posiekać czy zmielić?”) oraz skrupulatny komentarz bieżących czynności. Zabrakło natomiast zachęty do zadawania pytań, nawiązania do wiedzy słuchaczy oraz zachęty do samodzielnego zdobywania wiedzy.

III. Porównanie poziomu wiedzy z zakresu dydaktyki

ZAKRES	POZIOM WIEDZY							
	DIAGNOZA „IN”				DIAGNOZA „OUT”			
	ndst	dst	db	bdb	ndst	dst	db	bdb
Podstawy dydaktyki	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐
Aktywne nauczanie i uczenie się	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐
Motywacja do nauki	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Ocenianie uczniów	☐	☒	☐	☐	☒	☐	☐	☐
Ewaluacja, autoewaluacja	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐

KOMENTARZ:

Analiza porównawcza wyników testów wiedzy pedagogicznej nauczycielki wskazuje na ogólny, niewielki przyrost wiedzy w tym zakresie (z 11 na 16 punktów).

Nie zaobserwowano zasadniczej zmiany w poziomie wiedzy uczestnika w żadnej z wyróżnionych kategorii wiedzy dydaktycznej. Jednostopniowy przyrost zaobserwowano natomiast w przypadku dwóch kategorii: podstawy dydaktyki (cele, treści, ogniwa kształcenia, charakterystyka zasad i metod kształcenia, ukryty program szkoły) a także aktywne nauczanie i uczenie się (rola nauczyciela w tych metodach, rodzaje i charakterystyka poszczególnych metod, strategie uczenia się, ćwiczenia na lepszą koncentrację, typy uczących się, style uczenia się).

Dwie kategorie, których poziom nie uległ zmianie to motywacja do nauki (zasady skutecznej motywacji, klasa zorientowana na naukę, motywowanie słabych uczniów, rodzaje i charakterystyka motywacji) oraz ewaluacja procesu dydaktycznego i autoewaluacja nauczycieli (korzyści, definicje, etapy procesu). Poziom wiedzy dotyczącej oceniania szkolnego uczniów uległ pogorszeniu.

W celu dalszego doskonalenia zawodowego należy uzupełnić wiedzę, przede wszystkim dotyczącą procesu motywowania uczniów do nauki (tworzenia klasy zorientowanej na naukę, rodzajów motywacji) a także oceniania uczniów (rodzaje oceniania, charakterystyka poszczególnych typów oceniania, korzyści oceniania kształtującego i sumującego, rodzaje, korzyści i charakterystyka rodzajów oceny koleżeńskiej) oraz podstaw dydaktyki i procesu ewaluacji systemu dydaktycznego i autoewaluacji nauczycieli.

IV. Porównanie poziomu umiejętności

OBSZAR	POZIOM UMIEJĘTNOŚCI							
	DIAGNOZA „IN”				DIAGNOZA „OUT”			
	nigdy (brak)	rzadko (dst)	często (db)	zawsze (bdb)	nigdy (brak)	rzadko (dst)	często (db)	zawsze (bdb)
przedstawia cel i wartość lekcji, buduje strukturę	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐
ukierunkowuje uczniów na nowy materiał	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒
odwołuje się do wiedzy potocznej uczniów, emocji, uczuć, doświadczeń i zainteresowań	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐
wywołuje motywację do nauki, mobilizuje do wysiłku, stosuje nagrody, pochwały	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐
korzysta z pomocy dydaktycznych	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐
skutecznie się komunikuje	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐
prezentuje pozytywną mowę ciała	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☒
podaje przykłady	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐
zadaje pytania, naprowadza	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐
pyta o zrozumienie, wątpliwości, zachęca do zadawania pytań	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐
nawiązuje do opanowanego materiału, np. z poprzednich zajęć	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒
przestrzega struktury zajęć, systematyzuje, uogólnia, podsumowuje	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐
utrzymuje czujność uczniów np. weryfikując zasady, prawa, stosując „przynęty”	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐
uczy samodzielnego działania, myślenia, rozwiązywania problemów	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐
zachęca do samodzielnego zdobywania wiedzy	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐
wykorzystuje aktywne metody nauczania	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐
konsekwentnie organizuje pracę w grupach, w parach	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐
tworzy dobrą atmosferę	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☐

KOMENTARZ:

Porównanie ocen lekcji nagranych przed pierwszym spotkaniem diagnozującym i przed spotkaniem diagnozującym końcowym pozwala stwierdzić, iż wzrost ogólny poziom umiejętności dydaktycznych uczestnika projektu.

Największy przyrost umiejętności zauważono w takich kategoriach jak: ukierunkowanie uczniów na nowy materiał, zadawanie pytań i naprowadzanie, nawiązanie do opanowanego materiału, przestrzeganie struktury zajęć. Nauczyciel podczas drugiej analizowanej lekcji wprowadził uczniów w szerszy kontekst potrawy jaką później wykonywali („Porozmawiajmy o drobiu...”), nawiązując także do wiedzy uczniów z poprzednich zajęć lub innych przedmiotów („Do czego wykorzystywaliście drób?”). Nauczyciel zaplanował te zajęcia, przygotował się do ich prowadzenia i zrealizował swój plan.

Wyższy poziom umiejętności odnotowano również w następujących zakresach: wywołanie motywacji do nauki, korzystanie z pomocy dydaktycznych, prezentowanie pozytywnej mowy ciała, pytanie o zrozumienie i wątpliwości, uczenie samodzielnego działania i myślenia, konsekwentne organizowanie pracy w grupach, tworzenie dobrej atmosfery na zajęciach. Nauczyciel tym razem pochwalił uczniów oraz zachęcił do dalszej pracy („Panowie, odważnie”, „Tak, dobrze”), skorzystał z tablicy i planszy, cały czas angażując się we wszystkie etapy realizowanej lekcji, pomagał, instruował, wspierał. Zapytał także czy uczniowie mają jakieś pytania („Czy wszystko jasne?”), zaangażował ich do decydowania o pewnych elementach potrawy („Surówkę jaką zrobicie?”, „Jak będziemy je serwować?”) i podzielił ich na grupy zadaniowe (choć czasem zanadto sterował podziałem obowiązków pomiędzy uczniami – „To robi kolega z koleżanką a pani robi surówkę”). Atmosfera na zajęciach była dobra, gdyż uczniowie bardzo angażowali się w realizację zadań, pytali, komunikowali się ze sobą i nauczycielem. Zwracanie się do uczniów po imieniu mogłoby jeszcze bardziej poprawić atmosferę na lekcji.

Do zakresów umiejętności, których poziom pozostał ten sam należą: przedstawienie celu i wartości lekcji, odwołanie się do wiedzy potocznej uczniów, skuteczne komunikowanie się, podawanie przykładów, utrzymywanie czujności uczniów na lekcji, zachęta do zdobywania wiedzy, wykorzystanie aktywnych metod nauczania.

Poziom żadnej z analizowanych kategorii umiejętności nie uległ obniżeniu.

Porównanie prezentacji dydaktycznych realizowanych podczas diagnozy pierwszej i diagnozy drugiej, wskazuje na wzrost umiejętności dydaktycznych nauczyciela w kilku obszarach. Najwyższy przyrost umiejętności nastąpił w ukierunkowaniu słuchaczy na nowy materiał oraz zadawaniu pytań. Wzrost jednostopniowy zaobserwowano w sposobie organizacji prezentacji, budowaniu sytuacji problemowej oraz komentowaniu bieżących czynności. W pozostałych kategoriach nie stwierdzono zmian.

V. Podsumowanie

Podsumowując porównanie zarejestrowanych nagrań lekcji, analizy prezentacji dydaktycznych, zachowań uczestnika projektu podczas dwudniowych spotkań diagnozujących oraz testów wiedzy należy stwierdzić ogólny wzrost poziomu jego kompetencji dydaktycznych.

W obszarze wiedzy nauczyciela nie odnotowano dwustopniowego przyrostu. Wzrost wiedzy dydaktycznej uczestnika projektu o jeden poziom zauważono w dwóch kategoriach: podstawy dydaktyki a także aktywne nauczanie i uczenie się. Wiedza dotycząca motywacji w szkole oraz ewaluacji i autoewaluacji nauczycieli pozostała na tym samym poziomie jak podczas diagnozy początkowej. Poziom wiedzy z zakresu procesu oceniania szkolnego uczniów zmalał o jeden stopień.

Wiedza dydaktyczna uczestnika projektu pozostaje nadal na poziomie dostatecznym, stąd też istnieje realna potrzeba, konieczność dalszego jej uzupełniania, w szczególności w następujących obszarach: teoria motywacji do nauki, proces szkolnego oceniania uczniów, podstawy dydaktyki oraz ewaluacja procesu dydaktycznego i autoewaluacja nauczycieli.

Analiza nagranych lekcji i prezentacji dydaktycznych pozwala stwierdzić, iż największy wzrost dokonał się w zakresie ukierunkowania uczniów na nowy materiał, zadawania pytań i naprowadzania, nawiązania do opanowanego materiału, przestrzegania struktury zajęć.

Wzrost umiejętności odnotowano również wśród takich kategorii jak: wywołanie motywacji do nauki, korzystanie z pomocy dydaktycznych, prezentowanie pozytywnej mowy ciała, pytanie o zrozumienie i wątpliwości, uczenie samodzielnego działania i myślenia, konsekwentne organizowanie pracy w grupach, tworzenie dobrej atmosfery na zajęciach.

Kategorie, w których nie zaobserwowano wzrostu to: przedstawienie celu i wartości lekcji, odwołanie się do wiedzy potocznej uczniów, skuteczne komunikowanie się, podawanie przykładów, utrzymywanie czujności uczniów na lekcji, zachęta do zdobywania wiedzy, wykorzystanie aktywnych metod nauczania.

Obszarami, na które należy w sposób szczególny zwrócić uwagę, prowadząc codzienne zajęcia z uczniami, są: odwoływanie się do wiedzy potocznej uczniów, do ich uczuć, emocji, doświadczeń, planów (aby nie stwarzać barier między wiedzą szkolną a światem poza szkołą), zachęcanie do samodzielnego zdobywania wiedzy (korzystania z różnych źródeł wiedzy i ich krytycznej oceny) oraz wykorzystanie aktywnych metod nauczania (podczas których to uczniowie będą decydować, mówić, planować, myśleć i działać samodzielnie).